

Jan Hooimeijer

De loslopende kat, de wolf en de dierenarts

Het is opmerkelijk dat van de wolf een speerpunt is gemaakt voor de provinciale verkiezingen. De wolf als beschermde predator is destijds door toedoen van de mens uitgeroeid in Nederland. Inmiddels is de wolf zijn bestaande leefgebied in Europa gaan uitbreiden zoals ook van toepassing op de zeearend. Wolven spelen als toppredatoren een belangrijke rol binnen de biodiversiteit en zijn belangrijk om gezonde en vitale prooidier populaties te waarborgen. De wolf is, net als de zeearend, geen invasieve exoot die niet thuis hoort in de natuur. Landbouwhuisdierenartsen hebben zich uitgesproken tegen de wolf als bedreiging van landbouwhuisdieren en bepleiten het bestrijden van de wolf.

De zonder toezicht loslopende kat is geen speerpunt in de verkiezingen. Het is opmerkelijk dat de loslopende, gedomesticeerde kat kan rekenen op een landelijk gedoogbeleid. Dierenartsen spelen daarbij een cruciale rol door het niet geven van cruciale formatie aan eigenaren van katten. De loslopende kat is een invasieve exoot die niet in de natuur thuishoort. Zo is de bekende nijlgans, als niet gedomesticeerde soort, ook een invasieve exoot. Voor vogelopvang centra geldt dan ook de wettelijke bepaling dat een opgevangen nijlgans niet meer mag worden losgelaten in de natuur. Voor deze nijlgans moet een oplossing worden gezocht, waarbij de nijlgans vervolgens in gevangenschap moet blijven. Dat maakt de aanpak middels Trap Neuter Release (TNR) waarbij zwerfkatten worden gevangen, gecastreerd en weer losgelaten op zijn minst ongeloofwaardig. Het wordt aangeprezen als diervriendelijk waarbij het niet bepaald diervriendelijk is voor beschermde en bedreigde dieren in de natuur. Degene die TNR promoten als oplossing ontkennen dat de kat voldoet aan alle kenmerken van een invasieve exoot.

Exoten zijn soorten dieren, planten en micro-organismen die door toedoen van de mens in een nieuw leefgebied terecht zijn gekomen.

Invasief houdt in dat een exoot zich in zijn nieuwe leefgebied kan gaan vestigen en verspreiden en daarbij een schadelijk effect heeft op de endemische soorten.

Om die reden is er een beleid om muskusratten te bestrijden en dat geldt ook voor wasberen, de grijze eekhoorn, de tijgermug, enz. Twee rechtswetenschappelijke onderzoeken laten zien dat meerdere internationale verdragen, en andere juridische instrumenten, verplichtingen bevatten rond het beheer van gedomesticeerde katten. Die

verplichtingen gaan met name om het bestrijden van de kat als invasieve exoot en het beschermen van inheemse diersoorten en kwetsbare natuurgebieden. Voor Nederland gaat het om de Habitatrichtlijnen van de EU. De richtlijnen eisen het verwijderen of beheeren van zwerfkatten.

In artikel 1.11.1 van de Wet Natuurbescherming staat: "Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving." Het is verboden om beschermde vogels te verstoren, te vangen, in gevangenschap te houden en te doden. Als iemand een nest van een ooievaar verstoort is dat een overtreding. Als iemand een merel in de tuin vangt en in een kooi opsluit, dan is dat een overtreding. Een hond loslaten in een natuurgebied is verboden. Als de hond een schaaft doodbijt of achter reeën aangaat is de eigenaar in overtreding en aansprakelijk voor de schade. Als een kat beschermde dieren/vogels verstoort, vangt en doodmaakt is de eigenaar in overtreding en aansprakelijk. In Nederland gaat het om miljoenen beschermde en bedreigde dier-/vogelsoorten die door katten worden gedood. Zwerfhonden behoren ook tot de invasieve exoten. Nederland is het eerste land dat het probleem van de zwerfhonden heeft opgelost. 200 jaar geleden was er een grote uitbraak van rabiës. De wetgever, volksgezondheidsfunctionarissen en dierenbeschermers hebben een aanpak plan bedacht en dat heeft uiteindelijk geleid tot het oplossen van het zwerfhonden probleem in Nederland.

In de Wet Dieren is vastgelegd dat eigenaren van gehouden dieren, al of niet gedomesticeerd, een zorgplicht hebben en verantwoordelijk zijn voor de gezondheid en het welzijn

“Het laat zien dat katteneigenaren niet door dierenartsen worden geïnformeerd over hun verantwoordelijkheid als houder van een gezelschapsdier”

van deze dieren. In artikel 2.1 lid 1 staat: “Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, een dier pijn of letsel te veroorzaken danwel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.” Een dier slaan of schoppen mag dus niet. Het overtreden van dit artikel is juridisch een misdrijf. In artikel 2.2, lid 8 staat: “Het is houders van dieren verboden aan deze dieren de nodige verzorging te onthouden.”

Onderdeel van deze zorgplicht is het nemen van maatregelen om te voorkomen dat het dier zich kan verwonden en in een gevaarlijke situatie terecht komt. Je kat laten doodrijden kan worden beschouwd als een overtreding omdat de eigenaar zich willens en wetens onttrekt aan zijn verantwoordelijkheid en zorgplicht.

In artikel 2.1 staat: “Een ieder verleent een hulpbehoevend dier de nodige zorg.” Dat geldt niet alleen voor het eigen, gehouden dier maar ook voor bijvoorbeeld een aangereden egel of aangereden eend.

De conclusie is dat de belangen, de gezondheid en het welzijn van gehouden dieren en van dieren in de natuur binnen de bestaande wet- en regelgeving goed zijn geregeld.

De eigenaar van een, zonder toezicht loslopende, kat onttrekt zich consequent aan alle wet- en regelgeving. Als een loslopende kat wordt doodgereden is dat niet de schuld van de automobilist maar de verantwoordelijkheid van de katteneigenaar die de kat bewust in een levensgevaarlijke situatie heeft gebracht. Volgens de cijfers van het AMIVEDI worden er jaarlijks globaal 7.000 meldingen gemaakt van doodgereden katten. Vanzelfsprekend is dat de bekende top van de ijsberg omdat niet alle doodgereden katten worden gemeld. Dierenartsen worden 24/7 geconfronteerd met aangereden katten en doen er alles aan om het leven van katten te redden. Dat geldt ook voor de talloze katten die worden aangeboden met hoge koorts als gevolg van wondinfecties en abscessen als gevolg van het vechten met andere loslopende katten. Ook als de eigenaar van de kat onbekend is, en dat is vrijwel altijd het geval omdat het merendeel van de katten niet is gechipt. Per jaar worden 60.000 zwervkatten opgepikt en al of niet via dierenambulances naar een dierenasiel gebracht.

Katteneigenaren zijn verantwoordelijk en aansprakelijk voor de schade en de kosten die het gevolg zijn van het laten loslopen van katten. Katteneigenaren worden daar door niemand en dus ook niet door dierenartsen op aangesproken. Loslopende honden worden officieel beschouwd als een gevaar voor de verkeersveiligheid. Loslopende katten zijn ook een gevaar voor de verkeersveiligheid maar katteneigenaren worden daar niet op aangesproken. Katteneigenaren hangen posters op als de kat al een paar dagen niet is thuisgekomen. De boodschap is: We missen onze Minou met een foto van Minou! Help ons onze geliefde kat terug te vinden.” De eigenaar realiseert zich niet dat het in feite een schuldbekentenis is als de kat niet is ontsnapt maar willens en wetens zonder toezicht is losgelaten via een kattenluikje.

Het laat zien dat katteneigenaren niet door dierenartsen worden geïnformeerd over hun verantwoordelijkheid als houder van een gezelschapsdier.

De diergeneeskunde heeft een belangrijke rol als het gaat om de problematiek van zoönoses. Ziektes via dieren en of via dierlijke producten behoren tot het vakgebied van de diergeneeskunde. Niet alleen omdat het gaat om potentiële beroepsziekten maar vooral vanwege het belang van de volksgezondheid. Op dit punt is het opmerkelijk dat de diergeneeskunde in feite faalt als het gaat om een van de belangrijkste zoönoses. Naast malaria is toxoplasma gondii wereldwijd een van de belangrijkste zoönoses. Toxoplasma gondii wordt uitsluitend via katten in de leefomgeving verspreid.

Als de kat poept in de moestuin van de zwangere buurvrouw en de buurvrouw krijgt een miskraam of er wordt een baby geboren met een hersenafwijking of blindheid dan wordt de eigenaar van de kat daar niet op aangesproken. Niet door het slachtoffer, niet door de huisarts, niet door de gynaecoloog, niet door de kinderarts en niet door de dierenarts. 1 op de 400 zwangere vrouwen wordt tijdens de zwangerschap besmet met Toxoplasma gondii. Het is beschreven dat mensen die besmet zijn met Toxoplasma gondii een 2,7 maal grotere kans hebben om schizofrenie te ontwikkelen. Besmettingen zijn ook geassocieerd met persoonlijkheidskenmerken, een verlaagd IQ en een ver- ►

- minderd psychomotorisch vermogen. Dezelfde *Toxoplasma* is een belangrijke doodsoorzaak bij eekhoorns, een belangrijke doodsoorzaak bij zeeotters in Californië en is een bedreiging voor drie soorten monniksrobben omdat de oöcysten die worden verspreid door katten in het water terecht komen.

Een andere belangrijke zoönose is het gevolg van de verspreiding van de eieren van *Toxocara Cati*. Kinderen kunnen als gevolg van de migrerende larven griepachtige klachten ontwikkelen met algemene malaise, koorts, buikpijn, leververgroting en hoesten. Komen de larven in de longen dan kunnen zich astmatische klachten ontwikkelen en allergische aandoeningen zoals astma en eczeem. Komen larven in het oog terecht dan kan acuut gezichtsverlies en blijvende blindheid het gevolg zijn. In Ierland is onderzoek gedaan bij 120.000 kinderen. 31% van de kinderen bleek bij onderzoek besmet te zijn met *Toxocara cati*.

In het Burgerlijk Wetboek worden de rechtsverhoudingen tussen personen geregeld. Het gaat om civiel recht als er sprake is van overlast en/of schade door derden. Loslopende katten veroorzaken ernstige overlast en sociale onrust waarbij verhoudingen tussen burens in het geding zijn. Eigenaren van vogels in volières, eigenaren van duiven en mensen met een vogelvriendelijke tuin ervaren voortdurend overlast.

Tijdens de opleiding tot dierenarts leren studenten diergeneeskunde niet dat katteneigenaren goed geïnformeerd moeten worden over de consequenties van het zonder toezicht laten loslopen van katten. Katteneigenaren horen niet van de dierenarts dat het volgens de bestaande wetten regelgeving verboden is om je kat zonder toezicht te laten loslopen.

Het is begrijpelijk dat individuele dierenartsen alle redenen hebben om katteneigenaren niet aan te spreken op de verantwoordelijkheid als eigenaar van een gezelschapsdier. Als dierenarts wordt je vanaf dat moment beschouwd als kattenhater en de sociale media doet de rest. Een van de

juristen heeft, als auteur van een wetenschappelijk artikel waarbij in 2019 is aangetoond dat het verboden is om je kat te laten loslopen, een periode politiebescherming gekregen vanwege bedreigingen gericht aan hem en aan zijn gezin.

Door mij is in 2022 het boek geschreven: “Wij missen onze Minou! De loslopende kat als taboe en als slachtoffer van onwetendheid.” Journalisten en kattenliefhebbers hebben mij laten weten dat ik als vogeldierenarts natuurlijk een kattenhater ben. Dat ik nadrukkelijk ook op kom voor de belangen en de gezondheid van de kat wordt niet opgepikt. Mijn stelling dat de kat er belang bij heeft en er recht op heeft om als gezelschapsdier net zo serieus genomen te worden als de hond wordt niet serieus genomen. Van kattenhouders heb ik veel positieve reacties gekregen met als rode draad dat ze blij zijn met de informatie die tot nu toe onbekend was. De vraag is dan ook meer voor de hand liggend: “waarom is dit boek niet geschreven door een kattendierenarts?”. Het antwoord is heel simpel. Dan kan je als kattendierenarts je praktijk wel sluiten.

Het is aan de KNMvD en aan de faculteit Diergeneeskunde om zich vanuit het vakgebied eenduidig uit te spreken. Op die manier worden praktiserende dierenartsen die zich uitspreken in bescherming genomen. Studenten diergeneeskunde moeten weten dat er een veelvoud van redenen is waarom het verboden is om een kat te laten loslopen.

Van praktiserende dierenartsen mag verwacht worden te doen wat van praktiserende dierenartsen verwacht mag worden in het belang van de kat, in het belang van de volksgezondheid, in het belang van dieren in de natuur en in het belang van de samenleving als geheel. ■

Voor beschikbare informatie over dit artikel: www.dier-en-arts.nl >
DIERENARTS online of scan de onderstaande QR-code

